

UZMAN

ALİ RIZA KAYLAN

KalDer Yönetim Kurulu
Başkanı
kaylan@kalder.org

**Türk Dil Kurumu
Türkçe sözlükte
yenileşim
önermiştir.
KalDer olarak
terimler
sözlüğümüzde
yenilikçiliği
kullanmaktayız.
Mükemmelliğin
sekiz temel
kavramı arasında
“Sürekli
öğrenme,
yenilikçilik ve
iyileştirme”
kavramını
vurgulamaktayız.**

Toplumsal dönüşümde yenilişimin rolü

Yazının başlığında İngilizce “innovation” sözcüğü yerine önerilen yenilikçilik, yenileşim, yenişim ya da inovasyon kelimelerinden hangisini kullanmanın daha uygun olacağı konusunda epeyce tereddüt ettim. Türk Dil Kurumu Türkçe sözlükte yenileşim önermiştir. KalDer olarak terimler sözlüğümüzde yenilikçiliği kullanmaktayız. Mükemmelliğin sekiz temel kavramı arasında “Sürekli öğrenme, yenilikçilik ve iyileştirme” kavramını vurgulamaktayız. EFQM Mükemmellik Modeli şekli üzerinde “yenilikçilik ve öğrenme” geri dönüş okuyla modelin dinamik yapısındaki sürekli iyileştirmeyi yansıtmaktayız.

Diğer taraftan Ulusal İnovasyon Girişimi (UİG) isminde ve hazırladığı raporunda inovasyon sözcüğünü benimsemiştir. Çeşitli ortamlarda yenilikçilik yanı sıra, yenişim sözcüğü de kullanılmaktadır. Her şeyden önce kullanacağımız sözcüklere özen göstermek neden önemli sorusunu kalite bakış açısıyla yanıtlamak isterim. Yaşam kalitemizin yükselmesi için ulusal rekabet gücümüzün artması gerektiğini, bunun için de yönetim kalitesinin önemini her fırsatta belirtmekteyiz. Yönetim kalitesinin özünde ise düşünce kalitesi yatmakta. Düşünce kalitesi ile dil kalitesi arasında son derece güçlü bir ilişki olduğunu biliyoruz. Einstein’ın belirttiği gibi “Dilin sınırı, beynin sınırındır”. İlköğretim düzeyinde bir Türk öğrenci 6000 sözcükle karşılaşırken, bir Alman veya Amerikalı öğrenci 70.000 dolayında sözcükle karşılaşmaktadır. Bireyin duygu ve düşünce dünyası, anadilinde özümselediği sözcük sayısı ile zenginleşmektedir. Neredeyse günlük yaşamımızda Türkilizce diyebileceğimiz karma bir dille “Hay-Bay (Hi-Bye)” toplumuna dönüşmemek ve “günaydın, hoşçakal” gibi sözcüklerimize sahip çıkarak dil kirliliğini yavaşlatıp durdurabilmekte toplumsal bilinç ve duyarlılık son derece önemlidir. Yeni kavramları dilimize kazandırmaya çalışırken, anadilimizde düşünmenin algılama gücümüzü artıracaklarını unutmamalıyız. Yalın dokusuyla, ses uyumlu, “Yeni-iş-şimdi” kelimelerinden esinlenerek oluşturulmuş, “yenişim” sözcüğü, diğer seçeneklere göre daha çekici göründü. Demokratik ve katılımcı bir arayış sonunda, meslektaşlarım ve öğrencilerimin desteğiyle yenişim bu yazının başlığına yerleşti.

Yenişimin bir de toplumsal dönüşüme destek olan çeşiti var. Sosyal amaçlarla yeni bir fikrin uygulamaya konarak toplum yaşamında olumlu yönde değişiklikler yaratılmasına sosyal yenişim deniyor.

Sosyal yenişim denince, toplumsal dönüşümü sağlayan girişimci bireyler öne çıkıyor. Sosyal girişimci, yaşadığı toplumda ortaya çıkan sosyal aksaklıkları saptayarak o güne kadar akla gelmeyen yaklaşımla sorunların üzerine kararlı bir şekilde giden ve fark yaratarak toplumun güvenini kazanan kişiler. Bu kişilerde aranabilecek temel özellikler yaratıcılık, özgüven, empati ve katılımcılık. Bu

kişilerde empati yeteneği de güçlü olabilir. Ele aldıkları sorunları yaşayan kişilerin yerine rahatlıkla kendilerini koyabilmekteler.

Toplumsal dönüşümün mimarları

Yakın tarihimizde yaşam kalitemizin yükseltilmesinde, aydınlanma ve çağdaş toplum yaratılmasında anahtar rol oynamış, özellikle gerçekleştirildikleri sosyal yenişim projeleriyle ölümsüzleşen örnek kişilerden bahsetmek istiyorum. Cumhuriyetin ilanını izleyen yıllarda, sosyal, ekonomik ve kültürel alanda çağdaş ülkeler arasındaki yerini alması için, Türk Milletinin hızlı bir değişime ihtiyacı vardı.

Atatürk’ün önderliğinde Türk dili, kadın hakları, güzel sanatlar alanlarında bir çok sosyal dönüşüm projesi gerçekleştirildi, yasalar çıkarıldı. 1928’de Latin alfabesi kabul edildiğinde, Arap harfleriyle okur yazar oranı %6 düzeyindeydi. Atatürk toplumun başöğretmeni oldu. Bütün yurttan açılan millet mekteplerinde bir eğitim seferberliği başlatıldı. 15-45 yaş arasında kadınlar erkekler herkes bu okullara devam etti. 1929-1934 yılları arasında bu okullardan 1 milyon 200 bin kişi mezun oldu.

İkinci olarak, Atatürk’le başlayan Türk aydınlanmasına büyük katkıda bulunmuş, çok yönlü kişiliğe sahip seçkin bir eğitim, kültür ve siyaset adamı, 1938-1946 dönemi Millî Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel’in yaptıklarının bir kısmını anımsatmak istiyorum. 17 Nisan 1940’ta ilgili yasa çıkarılarak Köy Enstitüleri kurulmaya başlandı. Sayıları zamanla 21’i bulan Köy Enstitüleri, 1944’ten sonra yılda ortalama 2000 öğretmen yetiştirmiştir.

Son olarak da 18 Mayıs 2009’da vefat eden Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD) Genel Başkanı Prof. Dr. Türkan Saylan’ın eğitim alanında gerçekleştirdiği olağanüstü başarılarına da kısaca değinmek istiyorum.

1989 yılında ülkede herkese eşit bir çağdaş eğitimi sağlanması, böylece bilinçli, eğitilmiş, evrensel insan, çocuk, kadın haklarına saygılı, çevreye duyarlı, Atatürk ilke ve devrimlerinin aydınlığında, çağdaş bir toplum oluşturulması amacıyla kurulmuş ÇYDD bünyesinde kız çocuklarının eğitimine burs desteği, üniversite, yüksel okul öğrencilerine burs desteği, okul, yurt, toplum merkezi yaptırma ve iyileştirme, eğitsel, kültürel ve sosyal gelişime destek ve sanata destek alanlarında çok sayıda proje gerçekleştirilmiş ve binlerce kız çocuğuna ve üniversite öğrencisine eğitim olanakları sağlanmıştır. Toplumsal sorunları bütünsel bir yaklaşımla inceleyerek, yaratıcı bir şekilde çözmeye çalışan ve toplumu geleceğe taşıyan projelerle önemli adımlar atan Atatürk, Hasan Ali Yücel ve Prof. Dr. Türkan Saylan’ın anılarını önünde saygıyla eğiliyor ve toplum için fark yaratmak isteyen gelecek nesillere esin kaynağı olmalarını diliyorum.